

De brief DIE IK NOOIT HEB GESCHREVEN...

Wie heb je altijd al eens een brief willen schrijven? Drie Margriet-lezeressen klommen in de pen. Tamara typte een ode aan haar oma, Freya wilde haar oude buurvrouw bedanken en Annelies schreef een brief aan haar overleden man.

... AAN MIJN OVERLEDEN MAN

Annelies van den Bogert (51) is stijlcoach. Ze is sinds 2012 weduwe van Gerard, met wie ze drie zoons heeft: Jack (21), Louis (19) en Jean-Luc (17). "Mijn man overleed op 7 mei 2012 op 48-jarige leeftijd aan een hartstilstand. Mijn wereld en die van onze zoons stortte in. Ons leven stond letterlijk op z'n kop. Na Gerards overlijden zijn zo veel bijzondere dingen gebeurd die ik heel graag op papier zou willen zetten. Een paar weken voor hij stierf gaf mijn man aan dat ik het nooit alleen zou redden. Nou, ik heb het gered."

Broek (Mavi Jeans),
top (Des Petits Hauts),
laarzen (Manfield).

Lieve Gerard,

Onrealistisch natuurlijk, maar wat zou ik je graag nog eens in mijn armen sluiten. Het is tweeënhalf jaar geleden dat je plotseling uit mijn leven en het leven van onze jongens verdween. De pijn is er niet minder om. Je bent en blijft mijn grote liefde. Het schrijven van deze brief roept dan ook emoties op. Wat is het toch heftig, het rouwproces. De avond dat jij werd getroffen door een hartstilstand staat in mijn geheugen gegrift. 'Mam, het gaat niet goed met papa,' schreeuwde Louis, waar jij een paar struiken zou gaan snoeien. Ik was de tafel aan het afruimen, waaraan we een kwartier eerder gezellig met z'n vijven hadden zitten eten. Je voelde je duizelig, zei je. Ik belde 112, maar voor de ambulance arriveerde, verloor je het bewustzijn. Jack heeft je gereanimeerd. Ik voelde: het heeft geen zin. We waren 33 jaar samen, waarvan 23 jaar getrouwd. Op 8 december hadden we onze zilveren bruiloft moeten vieren. Zoals in elk huwelijk waren er soms downs, maar over het algemeen hadden we het goed. Gek genoeg was je de laatste weken van je leven anders. Had je meer last van hartritmestoornissen dan je wilde toegeven? Voelde je dat je einde naderde? Hield je me daarom op afstand? Ik weet dat je je zorgen maakte, bang was dat ik het niet alleen zou redden. Vaak, misschien te vaak, zei ik: 'Gerard, wat moet ik ooit zonder jou?' Ik voedde je angst. Ik vermoed dat de wetenschap dat ik er financieel op achteruit zou gaan, ook aan je heeft gevreten. Geldzorgen maakten het inderdaad niet makkelijker. Van de ene op de andere dag was ik met mijn bedrijf, dat behoorlijk te lijden had onder de crisis, verantwoordelijk voor ons inkomen. Kostwinner van een gezin met drie

tieners, die elk op hun eigen manier het verlies verwerkten. Vooral Jack had het zwaar, ook omdat hij je nog heeft gereanimeerd. Daar komt bij dat hij als oudste zoon voor zijn gevoel opeens meer verantwoordelijkheid kreeg. En dan heb ik het nog niet eens over mijn eigen verdriet. Jou te moeten missen deed letterlijk pijn. Mede dankzij de hulp van familie en veel andere lieve mensen hebben we het gered. Een schoonzus kookte een half jaar wekelijks een gezonde maaltijd en weer anderen boden een luisterend oor, arm of schouder. Ook onze accountant ben ik dankbaar. Zeven avonden heeft hij mij geholpen om orde op zaken te stellen. Iets wat ik nooit alleen had gekund. Op de begrafenis zeiden mensen tegen me: 'Je bent zo'n sterke vrouw.' Fijn om te horen, maar zo voelde dat toen nog niet. Alles heeft tijd nodig, maar schat, inmiddels durf ik te zeggen: 'Ik heb het gered.' Als ik iets positiefs moet noemen aan de afgelopen periode is het dat ik enorm ben gegroeid, als mens. Mede dankzij trainingen die ik heb gevolgd om mijn bedrijf verder uit te bouwen. Dat ik financieel gezien mijn eigen broek kan ophouden geeft een enorme boost. Dat, en de wetenschap dat het met de jongens ook weer beter gaat. 'Bobbie', na een zware periode kan ik weer genieten van alle mooie dingen in het leven. Berusting en blijdschap, dat voel ik nu. Ik wil je bedanken voor de prachtige kinderen die je me hebt geschonken. Ik ben zo intens gelukkig met onze jongens, een gevoel dat met geen pen is te beschrijven. Ik hoef alleen maar te kijken naar Jack, Louis en Jean-Luc. Dankzij hen blijf je voor altijd in mijn leven.

Je duifje

... AAN MIJN LIEVE OMA

Tamara van de Beek (36) is office assistent. Ze is single en moeder van dochter Evy (6). "Laatst vertelde mijn oma dat ze naar een crematie was geweest waar geen koffie werd geschonken. De laatste wens van de dame die was overleden: 'Als je mijn koffie had gewild, had je maar moeten langs komen toen ik nog leefde.' Heerlijk, zo rechtdoorzee is mijn oma ook. Ik ben zo knettergek op haar dat ik al een afscheidsspeech heb geschreven voor haar begrafenis. Maar haar koffie-anekdote zette me aan het denken: Waarom wachten tot oma er niet meer is?"

Lieve ouwe opoe,

U weet dat ik een afscheidsspeech heb geschreven, die ik zal voorlezen op uw begrafenis. Gekscherend heb ik weleens gezegd dat u hem mag lezen. Dat u dat een beetje raar vindt, weet ik van mijn moeder, uw dochter. Vandaar deze brief, want ik wil u graag vertellen hoe belangrijk u bent voor mij.

Oma, ik vind u echt te gek. U bent bijna negentig, maar nog hartstikke hip met uw iPad met docking station, Wordfeud en Facebook.

Van de negen kleinkinderen ben ik nummer vier. 'Ze heeft het altijd over jou,' zegt mijn nicht soms, maar tegen mij praat u juist vaker over de anderen.

Oma, we lijken op elkaar, u, mama en ik. We zijn alle drie powervrouwen. U was begin zestig toen opa overleed, mama werd voor haar vijftigste weduwe en ik voed Evy alleen op. Niet zeuren, maar schouders eronder, dat is wat u mij leerde. We delen ook hetzelfde gevoel voor humor. U weet dat ik op uw mooie, gouden armband zit te azen. 'Oma, ik hoef geen erfenis,' zeg ik dan, 'die armband is genoeg. Weet u wat, als ik eerder dood ga, krijgt u al mijn goud.' Een lol dat we dan hebben.

Als kind kwam ik al graag bij u. Weekendjes logeren, de uitjes in de vakantie. Samen met u, opa en al mijn nichtjes en neefjes in de trein voor een dagje Schiphol. U was ook een beetje een plaaggeest. Hield u vroeger een lolly voor mijn neus, moest ik 'm afpakken. Een ritueel dat zich nu herhaalt met Evy.

U woont zelfstandig, maar u kunt niet meer alles zelf. U heeft recht op een paar uur thuishulp, maar ik snap best dat u het fijner

vindt om met mij de linnenkast op te ruimen dan met iemand van de thuiszorg. Het zijn uw persoonlijke spulletjes.

Bovendien, ik woon in de buurt. Voor mij is het een kleine moeite om eens per twee weken een middag te helpen. Het is een win-win situatie. U geniet van mijn gezelschap en ik van uw verhalen. Sta ik een vaasje af te stoffen, zegt u: 'Die kreeg ik ooit van mijn schoonouders, voor onze verloving.' Vind ik opa's zwemdiploma uit 1936, volgt er opnieuw een anekdote. Leuke en waardevolle verhalen, die onze band nog meer hebben versterkt.

U heeft het hart op de tong. Anderen vinden uw directheid misschien lastig, ik vind dat het u siert. Stiekem moet ik er ook om lachen als u zegt dat het belachelijk is dat ik mijn sportkleding kom schoonmaken. Dat u zich ergert aan al die strakke leggings op straat of aan presentatrices van boven de vijftig met lang haar. Zo grappig dat u uw commentaar meestal verpakt in verhalen over hoe het vroeger ging. Soms heb ik een vriendje. Vertel ik dat ik verliefd ben, antwoordt u: 'Opa en ik liepen eerst een jaar hand in hand over de Langestraat voor hij mij een kusje mocht geven.' Dat u mij op zo'n moment op mijn plaats zet, kan ik van u heel goed hebben.

Lieve ouwe opoe. Mede dankzij u ben ik geworden wie ik nu ben. Ik ben supertrots op u. Zo wil ik ook wel negentig worden.

Tamara

Dat u mij op mijn plaats zet, kan ik van u heel goed hebben

Top, vest (Des Petits Hauts), jeans, ketting (WE), schoenen (Invito).

*Je accepteerde me
zoals ik was en ik heb
veel aan jouw wijze
levenslessen gehad*

Broek (Mexx), trui
(Noppies), sjaal (Repeat),
schoenen (Dolcis).

... AAN MIJN BUURVROUW VAN TOEN

Freya Elders (47) is muziekdocent en trouwfotograaf. Ze is getrouwd met Justin Harrell en heeft twee kinderen, Sarah en Anna (19 en 14). "Als kind van gescheiden ouders was ik best vaak alleen thuis. Ik was een jaar of zes toen ik op een middag buiten stond te huilen en door de achterbuurvrouw van de straat werd geplukt. Sindsdien was ik er kind aan huis. Mat was als een tante voor me, haar vader een soort opa, haar huis mijn tweede woonkamer. Ze was en is veertig jaar later nog steeds een belangrijk onderdeel van mijn leven."

Lieve Mat,

Ik heb zo veel mooie herinneringen aan de tijd die ik als kind bij jou thuis doorbracht. Samen gehaktballetjes draaien voor de soep, samen de hond uitlaten, de postzegelverzameling die ik met jouw vader deelde, de sprookjes die je voorlas, met op de achtergrond klassieke muziek. Dezelfde verhalen die je op bandjes insprak voor je kleinkinderen die in Australië wonen, en later op cd voor mijn kinderen. Zo jammer dat jij tegen de tijd dat ik begon te puberen naar Amsterdam verhuisde. Gelukkig hielden we contact - en nog steeds, zelfs nu je naar de andere kant van de wereld bent geëmigreerd. Tijdens mijn tienerjaren schreven we elkaar kaartjes en lange brieven. En eens per jaar stuurde ik je mijn dagboek toe, dat ik standaard begon met 'Lieve Mat'. Ik had behoefte aan een klankbord en waardeer het ontzettend dat jij de moeite nam om op mijn 'hersenspinsels' te reageren. Je accepteerde me zoals ik was en ik heb veel aan jouw wijze levenslessen gehad. Je leerde me genieten van de kleine dingen, maar ook dat met alle ongemakken, hoe vervelend ook, is te leven. Ik weet dat je veel pijn had van je reuma, maar je klaagde bijna nooit. Je oordeelde en veroordeelde niet. Meer dan nu had je in die tijd te maken met rangen en standen. Mijn ouders zijn hoog opgeleid, groeiden op in vrij rijke gezinnen. Jij had contact met een heel andere klasse en leerde me dat iedereen gelijk is. Ik wist: mijn geheimen zijn veilig bij jou. Je bood een luisterend oor wanneer ik ruzie had gemaakt met mijn ouders. Werd ik gekweld door liefdesverdriet, beurde je me

op: 'Lieverd, er zwemmen meer vissen in de zee.' Dingen die mijn moeder ook zei, maar van een ander neem je het eerder aan. Vlak voor ik naar Amsterdam verhuisde om daar te gaan studeren, emigreerde jij naar Australië. Omdat je je zoon miste, maar ook omdat het klimaat daar beter is voor mensen met reumatiek. Hoe lang is het geleden dat ik je voor het laatst zag? Dertig jaar? Zelfs na al die tijd vind je het fijn om te horen hoe het met ons - mijn gezin dat je alleen van foto's kent - gaat. Ik neem me regelmatig voor om je een lange brief te schrijven, maar in de praktijk zijn mijn mailtjes vaak niet meer dan kattenbelletjes. Ik ben gewoon te druk, met het opstarten van mijn bedrijf, de zorg voor onze kinderen en het huishouden. Lieve Mat, je weet het wel, maar ik wil je via deze brief nogmaals laten weten hoeveel jij voor me betekent. Je inspireerde me, ook in mijn 'volwassen' leven. Zoals jij voor mij en mijn kinderen deed, zo lees ik als muziekjuf verhaaltjes voor aan 'mijn' kindjes. Ik zou je zo graag nog eens een knuffel geven, maar ik vrees dat dat er niet meer inzigt. Jij loopt tegen de negentig en voor mij is een reis naar Australië financieel gezien net iets te hoog gegrepen. Als laatste wil ik kwijt dat ik het jammer vind dat jij je Facebookaccount niet meer gebruikt. Ik snap het wel, het is ook een gedoe op jouw leeftijd. Ja, we zitten met een enorm tijdsverschil, maar je zou zo veel meer van mijn leven kunnen volgen. Een heel dikke knuffel,

Freya